

ЮЛИЯНА СТОЯНОВА

Софийски университет „Св. Климент Охридски“

✉ julianastoyanova@yahoo.com

СЛОВОРЕД НА РАННИТЕ ДЕТСКИ ИЗКАЗВАНИЯ: ЛИНГВИСТИЧНИ И ПСИХОЛИНГВИСТИЧНИ ПРОБЛЕМИ

Статията се включва в дискусията на теоретичния проблем за словоредата на ранните детски изказвания. Редица изследвания от 70-те години на миналия век издигат хипотезата, че в началото на езиковото си развитие децата следват словоредния модел $S-V-O$, който отразява базисни ситуации, свързани с универсални когнитивни механизми. Доказването или отхвърлянето на тази хипотеза е усложнено от факта, че две трети от езиците на света, в това число и българският, имат за основен тъкмо словоредата $S-V-O$. Противниците на тази хипотеза, позната като „мит за словоредата“, приемат, че децата още в най-ранните си двусловни и трисловни изказвания са чувствителни към словоредните модели на езика на обкръжението си.

Статията представя анализи на български данни за най-ранните стадии в овладяването на българския словоред от монолингвални български деца (на възраст между 1;6 и 3;0). Резултатите от анализите показват, че детските изказвания включват всички възможни словоредни комбинации от субект, глагол и обект. Макар че базисната последователност $S-V-O$ има известно количествено превъзходство, също така широко са застъпени и моделите $V-S-O$ и $O-V-S$. Освен това примерите свидетелстват, че българските деца (ранните говорители още преди 2-годишна възраст, късните – към 2;6) използват словоредни модели за изразяване на прагматични отношения, като понякога спонтанно варират словоредата на дадено изречение (от обективен в субективен или обратното), за да отговорят на изискванията на комуникативната ситуация.

Българските деца също така доста рано започват да овладяват изключително сложния словоред на клитиките, като се справят с правилата за комбинирането им твърде успешно. Те допускат само един тип грешки, свързани с непремеността на енклитичните прилагателни местоимения и възвратни частици във втора позиция – грешки, които може да се свържат с универсална словоредна тенденция. Тези грешки обаче се срещат наред с правилни словоредни модели и в повечето случаи се преодоляват към края на изследвания период – към 3-годишна възраст.

Ключови думи: мит за словоредата, граматичен и актуален словоред на българското изречение, овладяване на словоредни модели (1;6-3;0-годишна възраст), словоред на ранните двусловни и трисловни изказвания, словоред на клитиките

Juliana Stoyanova

Sofia University St. Kliment Ohridski

✉ julianastoyanova@yahoo.com

*WORD ORDER IN CHILDREN'S EARLY UTTERANCES:
LINGUISTIC AND PSYCHOLINGUISTIC ISSUES*

This paper reopens the discussion on the word order of children's early two- and three-word utterances. In the 1970s, some psycholinguists claimed that young children's two- and three-word utterances follow the word order $S - V - O$. Based on children's pre-verbal experience with basic situations, this word-order reflects universal cognitive mechanisms and hence precedes the acquisition of word-order patterns of their native languages. Opponents of this hypothesis assume that children in their earliest two-word and three-word utterances are sensitive to word-order patterns in the language of their environment. Proving or rejecting this hypothesis known as the "word-order myth" is complicated by the fact that two thirds of the world's languages, including Bulgarian, have $S - V - O$ as their main word order.

The article presents analysis of the word order in two- and three-word utterances excerpted from the spontaneous production of monolingual Bulgarian children aged between 1; 6 and 3; 0. The results show that children's utterances include all possible word combinations of subject, verb and object. Although the basic sequence $S - V - O$ has a certain quantitative superiority, the models $V - S - O$ and $O - V - S$ are also widely used. In addition, the examples show that Bulgarian children (early speakers before 2 years of age) use word-order models to express pragmatic relations, sometimes spontaneously varying the word order of a sentence to meet the requirements of the communicative situation.

Bulgarian children also start to master the extremely complex word order of the clitics quite early, dealing with the rules for combining them very successfully.

Keywords: word-order myth, grammatical and pragmatic function of Bulgarian word order, early acquisition of Bulgarian word-order patterns (1;6-3;0 years of age), word order of two- and three-word utterances, word order of clitics

---